

**Varangerhalvøya
nasjonalparkstyre**

Postadresse
Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Postboks 700
9815 Vadsø

Besøksadresse
Damsveien 1
9800 Vadsø

Kontakt
Sentralbord: +47 78 95 03 00
Direkte: +47 78 95 03 59
sftfpost@statsforvalteren.no
www.nasjonalparkstyre.no/Varangerhalvøya

Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet - COAT
v/ Professor Rolf Ims
Postboks 6050 Langnes
9037 TROMSØ

Saksbehandler Geir Østereng

Vår ref. 2019/2232-26 432.3

Deres ref.

Dato 31.05.2021

Dispensasjon til oppsett av to små værstasjoner ved Ragnarokk og hengebrua i Komagdalen i Varangerhalvøya nasjonalpark - UIT - COAT

Det vises til deres søknad om oppsett av to små værstasjoner ved eksisterende infrastruktur i Varangerhalvøya nasjonalpark ved Ragnarokk hytta og Hengebrua. Varangerhalvøya nasjonalparkstyre behandlet saken i styremøte 27.05.2021 og innvilget søknaden.

Dispensasjon med vilkår for denne fremgår av vedlagt saksfremlegg i sak 48/21 med protokoll.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker, jmfør forvaltningslovens §§ 28 og 29. Klagen skal være skriftlig og begrunnet og sendes via nasjonalparkstyret, jmfør forvaltningslovens § 32

Med hilsen

Geir Østereng
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

(VEDLEGG)

Kopi til:

Vadsø kommune	Postboks 614	9811	VADSØ
Reinbeitedistrikt 6	v/Asllat Niillas Smuk, Rasengveien 2	9840	VARANGERBOTN
Båtsfjord kommune	Hildberggt. 18	9990	BÅTSFJORD
Finnmarkseiendommen	Postboks 133	9811	VADSØ
Statens Naturoppsyn	Vadsø		
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Reinpolitiet - Varanger			

Nasjonalpark Varangerhalvøya nasjonalpark / Várnjårgga álbmotmeahcci
Naturresevat Syltefjorddalen naturresevat / Oarddu luondumeahcci, Ytre syltevik naturresevat, Sandfjordneset Naturresevat
Landskapsvernområde PERSFJORDEN-Syltefjorden landskapsvernområde / Biezavuona-Oardduvuona suodjemeahcci

Vardø kommune	Postboks 292	9951	WARDØ
Unjárgga gjelda / Nesseby kommune	Rådhus	9840	VARANGERBOTN
Statsforvalteren i Troms og Finnmark	Statens Hus	9800	VADSØ

Saksfremlegg med protokoll

Arkivsaksnr: 2019/2232-25

Saksbehandler: Geir Østereng

Dato: 20.05.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
	48/21	

Behandling av justert søknad om nedskalerte værstasjoner ved Ragnarok og hengebrua i Komagdalen i Varangerhalvøya nasjonalpark - UIT - COAT

Vedlegg:

- 1 Svar til søknad om oppsett av ulike typer værstasjoner ved etablert infrastruktur i Komagdalen i Varangerhalvøya nasjonalpark - UIT- COAT (2)
- 2 Søknad fra COAT om nedskalerte værstasjoner
- 3 Justert søknad om værstasjoner ved Ragnarok og hengebrua i Varangerhalvøya nasjonalpark - UIT - COAT
- 4 Klageavgjørelse Miljødirektoratet COAT

Saksprotokoll i Varangerhalvøya nasjonalparkstyre/Várnjárgga álbmotmeahccestivra - 27.05.2021

Vedtak

Som innstilt. Enstemmig.

Forvalters innstilling

Varangerhalvøya nasjonalparkstyre gir UIT – Norges arktiske universitet ved COAT prosjektet tillatelse jmfør Naturmangfoldlovens § 48 til å etablere to mindre værstasjoner på 3 meters høyde for perioden 2021 – 2024 ved:

- Ragnarokhytta

- **Hengebrua i Komagdalen**

Vilkår

-Eksakt plassering gjøres i samråd med forvalter slik at plasseringen er mest mulig diskre relatert til virkning på landskap, samtidig som måleutstyret fyller sin tiltenkte funksjon.

-Værstasjonen skal forankres så skånsomt som mulig med minst mulig inngrep i vegetasjonen.

-Infrastruktur skal fjernes av COAT på prosjektets kostnad om tillatelse går ut eller grunnlag for å ha den (klimaøkologisk forskning i området) i UIT - COAT ikke lenger er til stede.

-Værstasjon tillates oppsatt nær annen eksisterende infrastruktur, i dette tilfellet nær eksisterende – Ragnarokkhytta (inntil 50 m fra) og Hengebrua (inntil 20 m fra).
Om nasjonalparkstyret ønsker justering av plassering etter utplassering, skal UIT - COAT justere plassering i samråd med styret.

-forvaltningsmyndigheten skal få tilgang til resultatet av vitenskapelige undersøkelser som værstasjon bidrar å samle data til, som ledd i å øke kunnskapen om området, jf. Naturmangfoldloven § 8.

Tillatelsen relateres til det helhetlige behovet for data til økologisk forskning på vegetasjon og dyreliv i nasjonalparken relatert til pågående endringer i klima i området, på grensen mellom lavarktisk og subarktisk klimasone på fastlandet, hvor en rekke trua og sårbare arter knyttet til arktisk fastland lever. Prosjektet vil bidra med data som er nødvendig for å vurdere eventuelle aktuelle fremtidige forvaltningstiltak relatert til å opprettholde det spesielle artsmangfoldet i området.

Saksopplysninger

Søknaden

Søknad om to nedskalerte værstasjoner i Varangerhalvøya nasjonalpark

Bakgrunn

Vi viser til COATs tidligere søknad om værstasjoner i Varangerhalvøya nasjonalpark. Da søkte vi om å få etablert to store værstasjoner med gittermaster på henholdsvis 10 meters (Ragnarok) og 5 meters (hengebrua ved 1. porten) høyde - som kan måle vindstyrke, samt en mindre stasjon med en spinklere 3 meters mast ved Hubehytta - som ikke gjør vindmålinger. Søknaden om de to store stasjonene med gittermast ble avslått av nasjonalparkstyret, mens den mindre stasjonen ved Hubehytta ble innvilget. Fordi temperaturmålinger ved Ragnarok og hengebrua er nødvendig for å få biologisk relevant informasjon om klimagradiene i COATs overvåkingsområde i nasjonalparken søker vi her om å etablere to mindre værstasjoner på disse lokalitetene som er av samme type som stasjonen som skal etableres ved Hubehytta.

Begrunnelse

COATs hovedformål er å overvåke hvordan klimaendringene påvirker økosystemet i nordområdene. Til dette kreves det observasjoner som er representative for det klimaet som planter og dyr opplever, og som dekker relevante geografiske og topografiske gradienter. Knyttet til COATs overvåkingsområde i Komagdalen/Sandfjordalen er det behov for å dekke klimagradiene fra midten av halvøya til Komagvær. For å dekke denne gradienten trengs tre værstasjoner i Varangerhalvøya nasjonalpark, samt en værstasjon rett utenfor parken. Alle stasjonene i nasjonalparken er foreslått plassert i tett naboskap til eksisterende infrastruktur - henholdsvis Ragnarok-hytta, Hubehytta og hengebrua i 1.porten. Stasjonen ved Hubehytta har blitt innvilget. Her søkes det om etablering av tilsvarende stasjoner ved de to andre lokasjonene (Ragnarok og hengebrua).

Beskrivelse av værstasjonene

Den stasjonstypen det søke om består av en 3 meters høy mast - montert på en tripod. Den vil ikke kreve fysisk forankring utover markpluggen. Stasjonen vil bli utstyrt med sensorer som skal observere:

- Temperatur
- Relativ luftfuktighet
- Jordtemperatur
- Jordfuktighet
- Stråling
- Snødybde

Stasjonen vil ha en utforming som gjør at den enkelt kan flyttes til andre lokaliteter dersom det er behov for det. Selve utstyret må fraktes inn med helikopter eller med snøscooter. Det er planlagt at stasjonene skal settes opp sommeren eller høsten 2021.

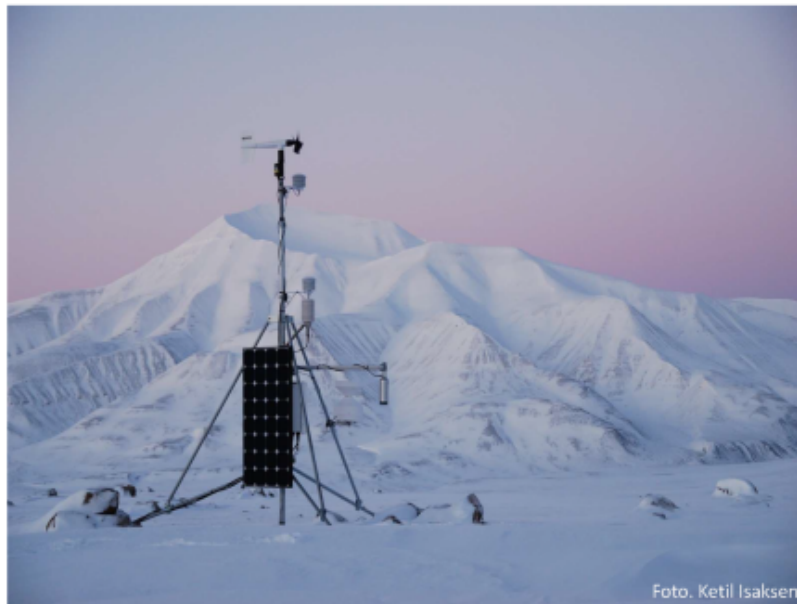
Stasjonene har behov for jevnlig tilsyn og vedlikehold. Tilsyn av stasjonene vil utføres av COATs regionalansvarlig (arbeidsplass i Vadsø), samtidig med andre oppgaver i området. Dette vil så langt det er mulig legges til besøk i vintersesongen når transport kan skje med snøscooter.

Stasjonen ved Ragnarok vil plasseres ca. 50 meter fra hytta slik at den ikke påvirkes direkte av snøakkumulasjon rundt hytta, mens stasjonen ved hengebrua vil plasseres i nordenden av brua maksimalt 20 meter unna brufundamentet.

Vurderinger av miljøavtrykk

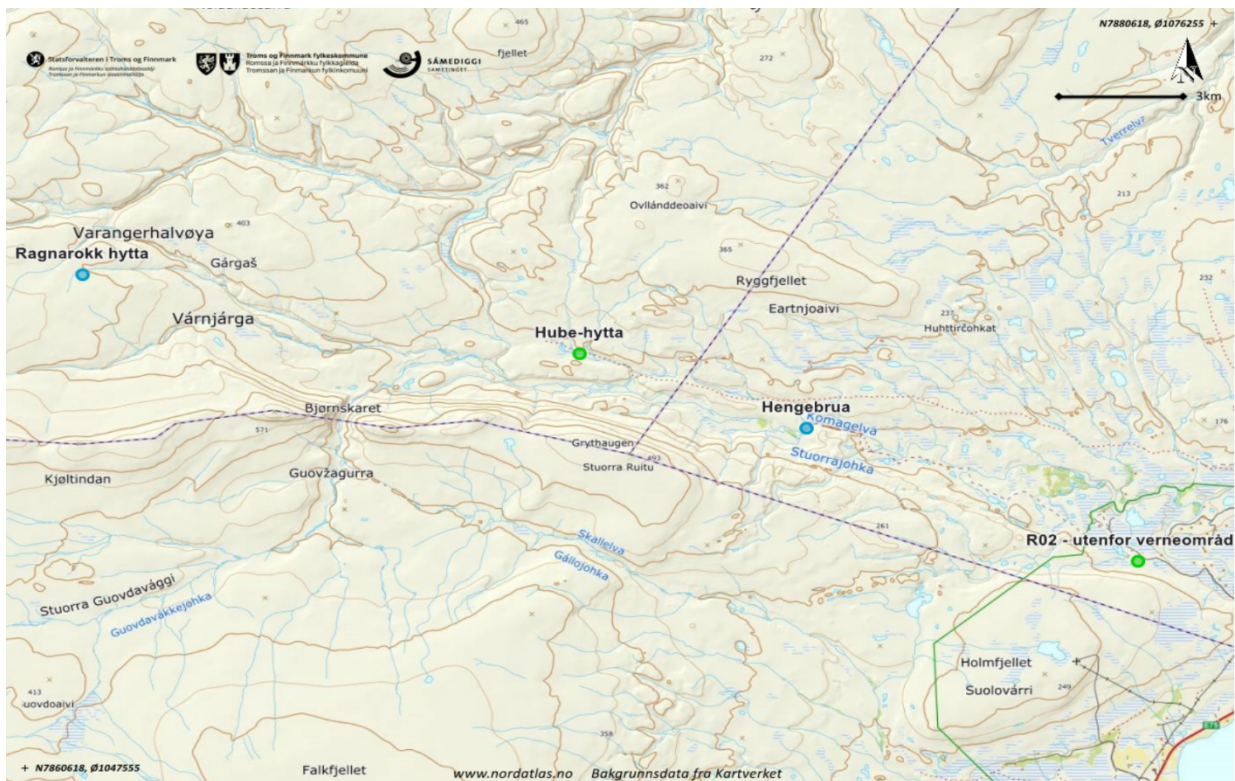
COAT har i denne søknaden lagt seg på en absolutt «minsteløsning» både i antall stasjoner og stasjonenes størrelse innen Varangerhalvøya nasjonalpark. Det er lagt vekt på minimering av synligheten av stasjonene. Stasjonene er foreslått lokalisert tett opp i eksisterende infrastruktur (hytter og bro). Den omsøkte stasjonstypen har en størrelse som er vesentlig mindre enn de hytter og bruer de skal plasseres ved - slik at de ikke vil stikke seg ut i terrenget. Fordi stasjonene ikke trenger noe fundament vil etableringen ikke medføre noe inngrep som forstyrrer jordbunn eller vegetasjon. Så langt det er mulig vil driften av stasjonene kombineres med aktiviteter innen de andre COAT-modulene.

Figur 1. Værstasjon på Svalbard montert på tripod. De omsøkte stasjonene vil i stor grad få lignende utseende.

Kart over omsøkte værstasjoner

Kart. Lokalisering for omsøkte værstasjoner – grønn prikk, lokalisering for innvilget værstasjon (Hubehytta – 3m), R02 angir planlagt værstasjon utenfor verneområdet. Blå angir omsøkte nedskalerte værstasjoner.

Om prosjektet generelt

For å forstå bakgrunnen for søknaden gjengis generell informasjon om COAT prosjektet.

COAT prosjektets formål er å etablere et langsiktig, økosystembasert overvåkningsprogram for norsk landjords-Arktis som skal:

- Dokumentere *effektene av klimaendringene på økosystemene* ved å formulere modeller, gjøre målinger og analyser etter en adaptiv protokoll som er i den internasjonale kunnskapsfronten på dette feltet.
- Være *forvaltningsrelevant* ved å fokusere på *sårbar biologisk mangfold*, samt viktige *funksjoner og tjenester i økosystemene* som forventes å være følsomme for klimaendringer.

- Være i dialog med forvaltningsmyndigheter og rettighetshavere om tiltak som kan iverksettes for å avbøte uønskede effekter av klimaendringene (inkludert bevaringstiltak og tilpasningsstrategier) og gjøre forskning som evaluerer effekten av slike tiltak og strategier.
- Øke kompetansen i samfunnet om effekten av klimaendringene gjennom aktiv formidling av kvalitetssikret kunnskap.

COAT har 7 overvåkningsmoduler, herunder *Skog-tundra-økotonen, kratt-tundraen, smånagere, Hjortedyr, Ryper, Fjellrev, Klimaobservasjonssystem*. I tillegg omfattet søknaden opprinnelig etablering av feltstasjon – hvor det som alternativ ble inngått avtale om leie av Hubehytta og tilbygg av denne med et uthus for oppbevaring av utstyr.

COAT Varanger har røtter i 5 forskningsprosjektet ledet av UIT, hvor 2 ble innledet før vernet av Varangerhalvøya nasjonalpark.

COAT inkluderer to regioner; Svalbard i høy-Arktis («COAT Svalbard») og Varangerhalvøya i lav-Arktis og grensesonen mot sub-Arktis («COAT Varanger»). Disse regionene har både særegne problemstillinger og viktige fellesnevner (komparative aspekter) som COAT vil belyse. Varangerhalvøya har relative komplekse næringskjeder, mange arter og prosesser med stor klimasensitivitet; blant annet på grunn av grensesonen mot sub-arktisk skog. For å dekke denne kompleksiteten har «COAT Varanger» definert 6 overvåkningsmoduler som omfatter økosystemets næringsnett.

Tre planlagte intensivlokaliteter

Det er planlagt at COAT skal ha 3 intensivlokaliteter inkl. (Skuorrojohka) hvorav man er kommet til at Skuorrojohka og Komagdalen i VNP er mest aktuelle;

Komagdalen/Sandfjorddalen.

Hvert av intensivområdene har behov for en forskningsstasjon med fasiliteter for innlosjering og innendørs arbeids- og lagerplass som vil bli beskrevet i kapittel 4 i søknaden. I tillegg innebærer noen av overvåkingsobjektene eller teknologiene som skal brukes at datainnsamlingen skjer på en annen geografisk eller tidsmessig skala enn det som skjer på intensiv - og ekstensivlokalitetene. For eksempel, gjelder dette overvåkning av fjellrev og jaktfalk som i stor grad er bestemt av fordelingen av kjente yngle hi/ reirplasser, overvåkning av rein og elg som delvis skjer med hjelp av telemetri på frittgående dyr eller vegetasjonsfenologi og snødekke som delvis kan basere seg på satellittsensorer i kombinasjon med det bakkebaserte klimaobservasjonssystemet.

Omsøkte moduler i søknaden i Varangerhalvøya Nasjonalpark (VNP)

Prosjektet omfatter modulene *Skog – tundra økotonen, Kratt-tundraen, Smånagere, Hjortedyr, Ryper, Fjellrev og klimaobservasjonssystem*.

Modulen Tundra-skog økotonen og Hjortedyr vil ikke ha direkte aktivitet eller infrastruktur innenfor VNP men er inkludert i søknadsbeskrivelsen da de er nært knyttet til de andre aktivitetene i de andre modulene.

Historikk, befaringer og møter relatert til å opplyse søknaden

Søknaden sees i sammenheng med det helhetlige COAT – prosjektet og punkt:

Modul Kratt-tundraen, modul smånagere, modul ryper, modul klimaobservasjonssystem, modul feltstasjon som helhetlig ble behandlet av nasjonalparkstyret i mars 2018 (vedlagt i saken), og hvor modul feltstasjon ble behandlet på nytt i desember 2020.

I klageavgjørelsen av miljødirektoratet til styrets første behandling av COAT-søknaden 7.09.2018 konkluderes det med:

Avslutningsvis vises det til at nasjonalparkstyret åpner for å kunne tillate flere av de omsøkte tiltakene dersom de endres og/eller modereres, får en annen lokalisering eller at det foretas

andre endringer som medfører at de ikke strider mot verneformålet eller påvirker verneverdiene

nevneverdig. Miljødirektoratet oppfordrer COAT til å gå i dialog med styret om de tiltakene som nødvendigvis må finne sted innenfor vernegrensen og som er av vesentlig betydning for forskningen, slik at det kan oppnås løsninger hvor verneformålet og verneverdiene blir forsvarlig ivaretatt.

I september var det befaring av UIT-COATs installasjoner utenfor nasjonalparken i Nesseby kommune, og styret gav signaler om at man kan søke på nytt tilpasset rammen hvor verneformål og verneverdier er forsvarlig ivaretatt.

UIT – COAT søkte så i 9.11.2020 om infrastruktur som var kraftig nedskalert og forenklet i forhold til den som ble sendt i 2017, som medfører færre enheter av antall og type infrastruktur. Søknadens tiltak oppgis ikke å medføre mer tilstedeværelse av COAT personell på bakken i nasjonalparken. Søknad tok høyde for de vurderinger som ble gjort av styret i behandlingen av den forrige søknaden i 2017, samt de signaler prosjektet fikk under befaringen i Nesseby 3, september 2020, sammen med deler av styret.

Forvalter og to styremedlemmer befarte lokalitetene 9 mars vinterstid, inkl. værstasjon i Skuorrojohka.

Varangerhalvøya nasjonalparkstyre behandlet 22.3.2021 ny søknad om værstasjon (10m høy) ved Ragnarokk hytta, Hengebrua (5m høy, 125 m ifra) og Hubehytta (3 m høy), ved eksisterende infrastruktur.

Det ble gitt tillatelse til en værstasjon på 3 m høyde ved Hubehytta.

En større værstasjon på 5-10 m høyde ble avslått for Ragnarokkhytta da styret mente den ville bli for dominerende i landskapet innen nasjonalparken, og den vil påvirke verneverdiene nevneverdig negativt, og avslås av føre-var-hensyn i naturmangfoldlovens § 9.

Nasjonalparken skal bevare et stort i det vesentlige urørt naturområde, tilnærmet fritt for tekniske inngrep. Tiltaket ble vurdert for å kunne påvirke verneverdiene nevneverdig og vilkårene for å gi dispensasjon jamfør Naturmangfoldlovens § 48 var ikke oppfylt.

Plassering av en mindre værstasjon ved Hengebrua ble avslått da man mente den var for langt unna eksisterende infrastruktur (125 m).

Avslaget ble begrunnet med at en tillatelse gitt på dette grunnlaget, relatert til annen infrastruktur ville ha uheldig presedens for behandling av tilsvarende saker i verneområdet, da den ikke er inntil brua og vil på høyden være eksponert og godt synlig i dalføret. Saken kunne også ha presedens for andre verneområder med samme verneformål.

Plasseringen vil stride mot verneformålet og påvirke landskapet negativt og landskapet kan her miste sin karakter av å være *vesentlig urørt*, tilnærmet fritt for tekniske inngrep – hjemmel for tillatelse jamfør Naturmangfoldlovens § 48 er ikke til stede.

Styret oppfordret i vedtaket UIT – COAT om å vurdere om det fins andre aktuelle løsninger for innhenting av noe av dataene i dette området, plassert ved eksisterende infrastruktur - som hengebrua.

Den 13 mars 2021 var det møte mellom UIT-COAT ved Rolf Ims, Meteorologisk institutt ved Ole Einar Tveito og nasjonalparkforvalter om tiltakshavers ønske om å fremme en ny justert søknad for værmåleutstyr av mindre størrelse ved Ragnarokkhytta og å foreslå ny plassering ved Hengebrua, samt drøfte nødvendig innhold i søknad. Som de nå har gjort.

Vurdering

Regler og retningslinjer for saksbehandlingen

Naturmangfoldloven, verneforskrift og retningslinjer

Søknaden er behandlet etter verneforskriften for Varangerhalvøya nasjonalpark og naturmangfoldloven (NML). Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter utgitt av Miljødirektoratet 2014 er også lagt til grunn.

Verneforskriften for Varangerhalvøya Nasjonalpark sier

Verneformål

Formålet med Varangerhalvøya Nasjonalpark er å bevare et stort i det vesentlige urørt naturområde, tilnærmet fritt for tekniske inngrep, som sikrer biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander. I dette inngår blant annet å bevare den mest arktisk pregete del av fastlands-Norge med spesielle landformer og avsetninger etter istida, et plante- og dyreliv med østlige og arktiske innslag, et kjerneområde for fjellrev og unike samiske kulturminner.

I sone A er det avgrenset et særlig viktig myr- og våtmarksområde med stor vitenskapelig betydning som referanseområde og med egenart i form av mange småvann og myrdammer. Området gir leveområder for en rik og variert fauna av våtmarksfugl, også trua arter. Området er svært viktig for sædgås og dvergås.

Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Ivaretagelse av naturgrunnet innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

- Verneforskriftens § 3, punkt 1.1 **Vern mot inngrep i landskapet**

Området er vernet mot inngrep av enhver art, herunder oppføring av bygninger, andre varige eller midlertidige innretninger, gjerder og anlegg, vegbygging, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving, utfylling, henleggelse av masse, sprenging, boring, bryting av steiner, mineraler og fossiler, fjerning av større steiner og blokker, drenering, annen form for tørrlegging, nydyrking, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper o.l. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.

Angående søknad om oppsett av værstasjoner er det ikke spesifikke unntaksbestemmelser i verneforskriften som tilsier at det kan gis dispensasjon jamfør unntak i verneforskriften. Oppføring uten dispensasjon ville være i strid med verneforskriftens § 3 punkt 1.1 Vern mot inngrep i landskapet.

Saken må vurderes jamfør unntaksbestemmelsene for verneforskrifter i Naturmangfoldlovens § 48.

Arbeid i forvaltningsplanen pågår og det er ikke gitt retningslinjer relatert til forskning ved saker jamfør Naturmangfoldlovens § 48, og miljødirektoratets veileder legges til grunn.

Naturmangfoldloven

Med hjemmel i lovens § 48 kan forvaltningsmyndigheten gjøre unntak fra vernevedtaket dersom det ikke strider mot verneformålet, og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Denne bestemmelsen er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

I klageavgjørelse 7.9.2020 for etablering av fullskala COAT-prosjekt kom Miljødirektoratet til at etableringen av prosjektet ikke kommer innunder kategorien for «vesentlig samfunnsinteresse» mht. uforutsette eller spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet, jamfør naturmangfoldlovens § 48.

Denne saken, i denne sammenhengen er ikke da av en slik karakter at den kan kategoriseres jamfør § 48 innenfor «bestemmelser om vesentlige samfunnsinteresser eller sikkerhetshensyn».

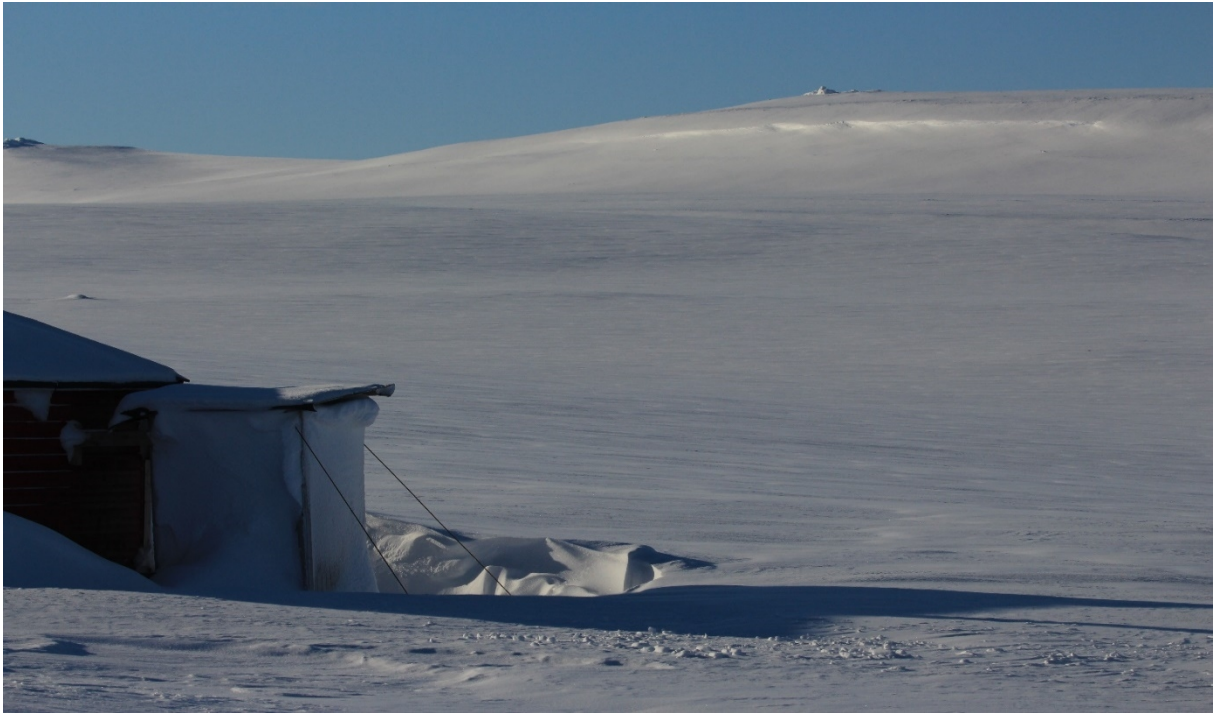
Saken vurderes jamfør bestemmelsen «forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra vernevedtaket dersom det ikke strider mot verneformålet, og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig.» Begge kravene må være oppfylt for å kunne gi dispensasjon.

Naturfaglig beskrivelse av området

Området er i lavarktisk klimasone og preges av elva i dalen som har vierkratt stedvis på breddene som er viktig for fugleliv, småpattedyr og elg (vinterstid). I området forekommer årviss sjeldne arter som snøugle med fast forekomst av fjellrev. I området er det fast bestand av Kongeørn, karakterarter som heilo, blåmeis, fjelljo, heilo, fjellerke, lappspurv, jaktfalk, fjellvåk m.fl. Hengebrua ligger litt nedenfor vierkrattene og er i god avstand fra de områdene som er mest sårbare for forstyrrelser relatert til kartlagt dyreliv.

Området ved hengebrua som går over elva er omgitt av koller med sparsom vegetasjon. I dalbunn like ved er det vierbelter som er stabile vinterbeiteområder for elg og som er viktige leveområder for nevnte småfugler.

Området ved Ragnarokk ligger på kanten av et platå av stein og ur og blokkmark som strekker seg 3,5 km fra hytta til høyeste topp på Østsiden av Varangerhalvøya - Skipskjølen. Området har sannsynligvis permafrost. Ragnarokkhytta ligger litt i et søkk og er ikke så lett å se fra syd eller vest, men sees fra nord og øst på noen km avstand. Vinterstid er området som en hvit heldekkende slette, men enkelte søkk nesten uten større steinblokker. En værstasjon vil neppe ha betydning for disse og mest reelt er landskapspåvirkningen på stedet som allerede har en hengebru som er større enn en værstasjon av dette formatet.

Ragnarokkhytta med utsikt mot Skipskjølen.

Landskap i omegn av Ragnarokkhytta (bilde tatt fra helikopter 300 m over Skipskjølen)

Ragnarokkhytta - omgivelser sommerstid

Ragnarokkhytta – 50 m er illustrert ved blå strek

Hengebrua – 20 m illustrert på nordsiden av elva.

Naturmangfoldlovens § 7

Vurdering jamfør naturmangfoldlovens § 8 - 12

Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen.

§ 8.(kunnskapsgrunnlaget Nml. 8 -12)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

Kunnskapen i saken vurderes som god jamfør kravene i Naturmangfoldlovens § 8. Forvalter og tre styremedlemmer befarte prosjektets intensivområde i Nesseby utenfor nasjonalparken i september hvor det var værstasjoner (10 m).

Forvalter og to styremedlemmer befarte og lokalitetene for værstasjon ved Torvhaugen 9 mars 2021 og tok bilder, samt omsøkte lokaliteter i nasjonalparken. Forvalter og styreleder har befart området ved Ragnarokk. Område ved hengebrua er befart av forvalter på barmark.

Søker har for øvrig synliggjort omfanget av ferdsel som vil være nødvendig relatert til installasjonene, og som i hovedsak kan kombineres med andre ting i området som frakt av utstyr, etc. Hengebrua og værstasjon her vil befinne seg ved sti mellom Hubehytta og parkering sommerstid i et område med mye ferdsel allerede.

§ 9 (føre-var-prinsippet)

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

Vurdering

Værstasjon er omsøkt 50 m fra Ragnarokkhytta og 20 m fra brupilar.

En befaring med plassering vil bidra til at man kan plassere de slik at de har minst påvirkning på landskapet. Naturmangfoldlovens §9 er da lite aktuell.

§ 10.(økosystemtilnærming og samlet belastning)

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

--

Totalomfang av etablerte installasjoner og forskningsutstyr og periode disse står ute gjennom året, samt ferdselen knyttet til oppfølging av installasjonene i COAT – prosjektet er viktig å vurdere mht. den samlede belastning på området. Av de større installasjoner er disse omsøkt plassert nær eksisterende infrastruktur og belastning på verneområdet ved påvirkning på landskap blir lav med omsøkt høyde (3 m). Hengebrua er lavere i terrenget i dalsøkket. Utplassering vil gi noe mer motorferdsel i området Ragnarokk som kommer i tillegg til annen virksomhet. Det er da viktig at UIT- COAT faktisk kombinerer frakt av utstyr og tilsyn med installasjonene i den grad det er mulig (Tilsyn med værstasjon på Ragnarokk kombineres med frakt av utstyr til feltstasjon i Hubehytta).

Tilsyn med værstasjon ved hengebru vil også kunne skje ved 1 km avstikker fra trase til Hubehytta.

Naturmangfoldlovens §11 (kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver)

Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter.

Kostnadene ved miljøforringelse belastes tiltakshaver ved at en benytter de metoder for frakt av utstyr inn til området som vurderes som de mest miljøforsvarlige, og i den periode det har minst konsekvenser for verneverdiene. Kostnader knyttet til installasjonene og å velge materialer/ evt. behandling av disse for å unngå gjenskinn og refleks for begrenset synlighet i landskapet belastes tiltakshaver.

Naturmangfoldlovens §12 (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder)

For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater

Miljøforsvarlige teknikk som snøskuter eller helikopter skal benyttes som mest effektiv metode for frakt av utstyr ved oppsett av værstasjonene. UIT- COAT har sagt seg villig til å bidra ved eventuelle behov for frakt av ved etc. til Ragnarokkhytta i forbindelse med tilsyn med værsender vinterstid om det skulle vise seg å bli behov.

Krav om plassering nær eksisterende infrastruktur, og lav høyde på værstasjonen sørger for at ny infrastruktur ikke kommer i konflikt med verneformålet – *ivareta et stort område vesentlig urørt naturområde tilnærmet fritt for infrastruktur.*

Vurdering av dispensasjon til vitenskapelige formål

Søknaden angår dispensasjon til vitenskapelig formål, og verneforskriftens generelle unntaksbestemmelse gjelder ikke lenger, og slike saker skal da vurderes etter § 48 *første alternativ* som åpner for unntak dersom det *“ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig”*.

Veileder til behandling av søknader om dispensasjon i verneområder under tema til vitenskapelige formål sier;

I vurderingen av om dispensasjon skal gis må nytten av et forskningsprosjekt vurderes opp mot omfanget av eventuelle inngrep eller tiltak og de ulemper forskningen ellers medfører. Det er først og fremst aktuelt å gi dispensasjon til tiltak når det er nødvendig for forskning.

Forskningsaktiviteter som ikke trenger å lokaliseres til et verneområde, bør imidlertid kanaliseres utenfor verneområdet. Det vitenskapelige motivet bak vernet vil kunne begrunne en mer liberal dispensasjonspraksis når det ikke er tale om etablering av faste anlegg (ny infrastruktur) eller terrenginngrep i verneområdene.

Som regel bør det gis dispensasjon for tiltak som bidrar til å fremme verneverdier. Det kan være aktuelt å stille vilkår om at forvaltningsmyndigheten skal få tilgang til resultatet av vitenskapelige undersøkelser, som ledd i å øke kunnskapen om området, jf. Naturmangfoldloven § 8.

Nasjonalparkstyret gav tillatelse til å videreføre en rekke overvåkningstiltak av dyreliv og vegetasjon, nye overvåkningstiltak og utplassering av mindre infrastruktur i 2018.

Eksempelvis mikrotemperaturloggere og kamerabokser for smågnagere. Det er også gitt tillatelse til å utplassere foringsstasjoner for fjellrev og chiptellere for fjellrev med solvellepanel (chiptellere med paneler er nå fjernet).

Høsten 2020 ble det gitt tillatelse til påbygg av Hybiahytta med nytt uthus og vinteren 2021 ble det gitt tillatelse til å benytte lyttebokser for fugl og vegetasjonsbur i en avgrenset periode for å kunne vurdere effekt av beite relatert til endring av klima. I mars ble det gitt tillatelse til å oppføre en værstasjon på 3m ved Hubehytta. De tom værstasjonene som er omsøkt vil komplettere de andre tiltakene som er innvilget slik at COAT kan gi de data som er tiltenkt for å overvåke klimasonenes næringsnett og vegetasjon fra Soppavatn og opp til Ragnarokkhytta i Kmagdalen.

Bakgrunnen for avslag på flere tiltak i de ulike modulene i prosjektet i 2018 var at man mente omfanget av installasjoner ble for stort i sum, enkelte tiltak ønsket man ikke å gi dispensasjon til da man mente det ville prege verneområdet og påvirke verneverdiene nevneverdig, og vilkår for å gi dispensasjon var ikke til stede.

Tiltakene relateres til hverandre i prosjektet, med fokus på overvåkning av næringsnettet i arktisk klima. Det er lagt vekt på at værstasjon ved Ragnarokkhytta og Hengebrua er redusert til 3m høyde, plassert like ved disse og vil være vesentlig for prosjektets data i prosjektet. Usikkerhet knyttet til gjenskinn og synlighet i landskap faller bort – da tiltaket er betydelig redusert i høyde.

Det vil være til fordel for verneområdet å innhente mer kunnskap, særlig aktualisert når klimaendringene er skissert til å bli såpass omfattende som spådd på Varangerhalvøya. Klimaendringene kan påvirke en rekke av de artene som lever i området negativt. Fuglesamfunnene sommerstid består av en rekke spesielle arter som er vanlig her, men ikke ellers i landet. Arter som lappspurv og snøugle er noen eksempler. Lirypebestanden og fjellrypebestanden er også i dag mindre enn før, og rypa er en nøkkelart som inngår i dietten til fjellreven og en rekke andre arter som snøugle, jaktfalk og Kongeørn. Ved reetablering av fjellrevbestanden hvor rype er en del av dietten i tillegg til smågnagere må andre arters rolle i næringsnettet belyses mht. å kunne velge de mest aktuelle forvaltningstiltak slik at fjellreven også skal kunne ha en fremtid på Varangerhalvøya.

Med betydelige klimaendringer vil forvaltningen dra nytte av kunnskapen som innhentes av forskningen og dette vil veie opp for de eventuelle visuelle ulemper med utplassert infrastruktur plassert allerede. Infrastrukturen i sum og at den blir såpass spredt tilsier at brukere av området neppe vil øke i en slik grad at området oppfattes som preget av infrastruktur fra forskning.

Klimaets påvirkning på smågnagerbestandene, som nøkkelfaktor for en rekke andre dyrearter på halvøya, vil for fremtiden være relevant å få mer kunnskap om for eventuelt å kunne vurdere de beste forvaltningstiltak dersom flere av nøkkelartene i området blir mer truet enn de er i dag.

Bestanden for rypen er også viktig som nøkkelart fra andre spesialiserte arter i området.

Formålet med Varangerhalvøya nasjonalpark er å bevare et stort i det vesentlige urørt naturområde, tilnærmet fritt for tekniske inngrep, som sikrer biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander. I dette inngår blant annet å bevare den mest arktisk pregete del av fastlands-Norge med spesielle landformer og avsetninger etter istida, et plante- og dyreliv med østlige og arktiske innslag, et kjerneområde for fjellrev og unike samiske kulturminner.

Omsøkt værstasjoner, når de plasseres nært opptil eksisterende infrastruktur og eventuelle ulemper på landskapet vurderes som beskjedne når den samlokaliseres med hytta. Fordelene av tiltaket vurderes som større enn ulempene, og en oppføring av en mast på 3m ved Ragnarokkhytta vurderes ikke for å stride mot verneformålet.

Værstasjon på 3m 20 m nord for hengebrua vil ikke være synlig fra dalen overfor om den plasseres nord øst for brua. Dette er i dag et viktig friluftslivsområde med turgåere fra midten av juni og ut september og ikke minst laksefiskere som ferdes langs Komagelva fra 25 juni og ut august.

Den visuelle påvirkning på landskapet ansees som begrenset så tett opptil hengebrua.

Presedens vurderinger

Når vedtak etter naturmangfoldlovens § 48 skal fattes, er det særlig viktig å tenke på eventuelle presedensvirkninger av vedtaket.

COAT prosjektet er svært spesielt i omfang og design og forvalter legger til grunn at tiltakene neppe vil ha presedens i Varangerhalvøya nasjonalpark, eller i andre verneområder for øvrig da det kun er her man har grense mellom sub – arktisk og lav arktisk klima på fastlandet i en nasjonalpark. Omfanget av tiltak er nøye vurdert jamfør naturmangfoldlovens § 10 med samlet påvirkning, og at det gis tillatelse i et dalføre betyr ikke at man vil utvide og gi tilsvarende tillatelser i andre områder av nasjonalparken.

At nasjonalparken ligger lengst i nord og mot øst tilsier at dette er noen av de landområder på fastlandet som vil bli påvirket mest av klimaendringene. Med de spesielle tilpassede arter som lever her må man også kunne vurdere tilstand og aktuelle forvaltningstiltak som prosjektet vil kunne bidra med.

Dette så lenge tiltakene med bygget ikke vurderes for å stride mot vernevedtakets formål og ikke påvirke verneverdiene nevneverdig. Og heller ikke at samlet påvirkning på verneområdet jamfør naturmangfoldlovens § 10, blir for stor.

Bakgrunnen for vernet av Varangerhalvøya Nasjonalpark omfatter ikke forskningsformål og presedensen fra saker i andre nasjonalparker er relevant med nasjonalparker hvor forskning heller ikke inngår som en del av verneformålet. Dog var det en rekke pågående prosjekter i regi av UIT fra før vernet ble etablert som senere er utvidet og bygd på som vil gi nyttig informasjon til forvaltningen av artene innen nasjonalparken, men vil også gi nyttig kunnskap nasjonalt.

Nasjonalparker med tilfeller av innvilget tillatelse til infrastruktur hvor verneformålet omfatter referanseområde for forskning er ikke direkte sammenliknbare med Varangerhalvøya Nasjonalpark. Praksis for forskningstiltak i Nasjonalparkene på Svalbard er heller ikke sammenliknbar med fastlandets nasjonalparker pga. ulike verneformål og regelverk. Det vises til at det ikke er gitt tillatelse til frittstående værstasjoner på Svalbard i nasjonalparker hvor vitenskapelige formål er en del av bakgrunn for vernet. Forvalter legger til grunn at værstasjon inntil etablert infrastruktur stiller seg annerledes.

Vurdering om det bør gis tillatelser

Vilkåret for å kunne gi dispensasjon etter Nml. § 48 er som nevnt at tiltakene ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig. At et stort område skal bevares i det vesentlige urørt, tilnærmet fritt for tekniske inngrep fremgår av formålsbestemmelsen i verneforskriften § 2.

I sum av infrastruktur omsøkt i prosjektet ved andre runde er det vurdert at det kan gis tillatelse for det minste utstyret da omfanget totalt av type installasjoner og antall av de enkelte installasjoner er bedre miljøtilpasset og i sum ikke er en trussel for å bevare et område vesentlig uten infrastruktur.

Forvalter vurderer det som at værstasjoner er vesentlig for prosjektet for at de skal kunne gjøre de grunnleggende undersøkelsene til temperatur og klima, og at den er nødvendig innen vernegrensen for å følge opp de forskningstiltakene som er innvilget i nasjonalparken

hvor styret allerede har gitt sin tilslutning. Værstasjoner vil sette andre forskningsresultater i et klimaendringperspektiv relatert til de klimaendringene som er ventet, og kan være avgjørende for å kunne evaluere forvaltningstiltak for arter som skal ivaretas i nasjonalparken, innenfor et klimaendringsscenario.

Frittstående værstasjoner vil kunne ha uheldige virkninger for landskap. Værstasjoner plassert inntil bygninger som Hybiahytta-, Ragnarokkhytta og hengebrua begrenset på opptil 3 m høyde - vurderes for å ha liten påvirkning og vil ikke påvirke verneverdiene vesentlig eller stride mot verneformålet.

Forvalter innstiller på at det gis tillatelse med vilkår.